HebrewBooks.org ©Moznaim Publishers. No commercial use allowed.

הלכה ברורה. בטעמים שלנו יהא נהא מחלוקת: **ג' עבירות.** בשמד ישפוטו בממיר יורו ובציתיה בכסף יקסמו: **ג' פורעניות.** שהם מתרש עין מהיה ולבמות יער: **ויועלץ לנפחלה.** ומחר כך יקרא לך עיר הלדק לשרות נה שכינה: **אי בטלי יהירי.** ישראל מתייהרים בגבורתי ובמלבושי יהירות כפרשיס הללו: **בטלי אמגושי.** יבטלו מסיתים ומדיחים[ח] המשניאים לותנו: **סגיך.** הם גסי הרוח שמגדלין עלמן לשון יפגה מגל (מיכ ה) ותא"כ ותסיהה כל בדיליך הלו לותם[ט] המבדילים שוגאי ישראל מן הקב"ה בשקריהם ובפמוחם: **בטלי דייני.** לשעים מישראל שמטין דין: **בטלי גוירפטי.** נוגאי שוטרי עובדי כוכבים[י]: **שנעשו מקל לחזניהם.** לשמשיהן נותנין יד והויין להן לחוק לומר לא תהיה שלים ותזמין את פלוני לב"ד אם לא תרצה שכר ותחר פסק דין לא תרצנו ליכנס למשכנו: **שבט מוסיים.** מקל תגרופין של מוסיים היינו דיינים רשעים שת"ח שבמשפחותם להם למקל ולתגרוף שעל ידיהם היו מעמידין לותן ומחפין עליהם ועושין סניגרון לדבריהם: **לדייני גוי.** שבהבטחת לותן ת"ח מעמידין דייני גוי לדון את כל הבא והרבה דינין שתין נמלכים בהן ומטין לותן: **לפיכס נגואלו בדס אלו הדיינין.** שבפיהן פשוטין לקבל שוחד ומטין את הדין ונוטלין ממון מן הבעלים שלא כדין ונותנו לשבנגדו והרי הוא כנוטל נשמתו: **סופרי הדיינין.** שכותבין שטרות של רמיה: **עורכי הדיינין.** מלמדין את בעלי דינין לטעון: **עמו.** מכלל דעד השתא לא: **ולא לחתן המשפט.** שבנגד הלב שהיה גדול ממנו וקודם למשה נגלית שכינה על לההן כדכתיב (שמות ח ג) הנגלה נגליתי אל בית אביך ונאמרה לו נבואה של מנריס הכתובה (יחזקאל כ) **עד** וימרו בי ולתעד"כ לא תתקבל בו בזותא: **בני בשבר.** שם מקום: **לילה מהו.** לטטותה בשבת: **בשופא.** הומלו"ן שגדל על ההגה מהו בכרמה ירק הוא ובלתים בכרם או תילן הוא ותינו בלתים בכרם: **ותישלח להו.** לל תיתר בה: **לדרמי בר יחוקאל.** כרך עליה חוט או משיחה: **ומשני לפי שתינן בני תורה.** ומקילי טפי: **עירבונא.** בלתים: **וקי"ל.** בגרכות בפרק בילד גבי עלה וה"ה לבלתים שתף היא מלוה התלויה בתרך ותינה נוהגת מן התורה אלא בתרן: **יהיב פרוטה לחינוק נברי.** קסבר בתוך לתרך שרי ומיהו כל כמה לתפשר משני שלא יתמדו להקל: ולא

הלכה ברורה ומשנה ברורה במקום אחד: תניא רבי יוסי בן אלישע אומר אם ראית דור שצרות רבות באות עליו צא ובדוק בדייני ישראל[ו] שכל פורענות שבאה לעולם לא באה אלא בשביל דייני ישראל שנאמר [1]שמעון נא זאת ראשי בית יעקב וקציני בית ישראל המתעבים משפט ואת כל הישרה יעקשו בונה ציון בדמים וירושלים בעולה ראשיה בשוחד ישפוטו וכהניה במחיר יורו ונביאיה בכסף יקסומו ועל ה' ישענו וגו' [3]רשעים הן אלא שתלו בטחונם במי שאמר והיה העולם לפיכך מביא הקב"ה עליהן ג' פורענויות בנגד ג' עבירות שבידם שנאמר [2]לכן בגללכם ציון שדה תחרש וירושלים עיין תהיה והר הבית לבמות יער [א]ואין הקב"ה משרה שכינתו על ישראל עד שיכלו שופטים ושוטרים רעים מישראל שנאמר [3]ואשיבה ידי עליך ואצרוף כבור סגיך ואסירה כל בדיליך ואשיבה שופטיך כבראשונה ויועציך כבתחלה וגו' [ג]אמר עולא [ב]אין [ז]ירושלים נפרדה אלא בצדקה שנאמר [4]ציון במשפט תפדה ושביה בצדקה אמר רב פפא אי בטלי יהירי בטלי אמגושי אי בטלי דייני בטלי [ט]גזירפטי אי בטלי יהירי בטלי אמגושי דכתיב ואצרוף כבור סגיך אי בטלי דייני בטלי גזירפטי דכתיב [5]אסיר ה' משפטיך פנה אויבך אמר רבי מלאי משום ר"א בר' שמעון מ"ד [6]שבר ה' מטה רשעים שבט מושלים שבר ה' מטה רשעים אלו הדיינין שנעשו מקל לחזניהם שבט מושלים אלו ת"ח שבמשפחות הדיינין מר זוטרא אמר אלו תלמידי חכמים שמלמדים הלכות ציבור לדייני בור אמר ר"א בן מלאי משום ר"ל מאי דכתיב [7]כי בפיכם נגואלו בדם ואצבעותיכם בעון שפתותיכם דברו שקר לשונכם עולה תהגה כי בפיכם נגואלו בדם אלו הדיינין ואצבעותיכם בעון אלו סופרי הדיינין שפתותיכם דברו שקר אלו עורכי הדיינין לשונכם עולה תהגה אלו בעלי דינין ואמר רבי מלאי משום ר' יצחק מגדלאה מיום שפירש יוסף מאחיו לא טעם טעם יין דכתיב [8]ולקדקד נזיר אחיו ר' יוסי בר' חנינא אמר אף הן לא טעמו טעם יין דכתיב [9]וישתו וישכרו עמו מכלל דעד האידנא לא (הוה שיכרות) ואידך שיכרות הוא דלא הוה שתיה מיהא הוה ואמר רבי מלאי בשבר [10]וראך ושמח בלבו זכה לחשן המשפט על לבו: שלחו ליה בני בשבר ללוי בילה מהו כשותא בברמא מהו מת בי"ט מהו אדאזיל נח נפשיה דלוי אמר שמואל לרב מנשיא אי חכימת שלח להו שלח להו בילה ולא מצינו לה צד היתר ולישלח להו כדרמי בר יחזקאל לפי שאינן בני תורה כשותא בברמא עירבובא ולישלח להו כדר"ט דתניא [י]כישות ר' טרפון אומר אין כלאים בכרם וחכמים אומרים כלאים בכרם וקי"ל [יא]כל המיקל בארץ הלכה כמותו בחו"ל לפי שאינן בני תורה מכריז רב האי מאן דבעי למיזרע כשותא בברמא ליזרע רב עמרם חסידא מנגיד עילויה רב משרשיא יהיב לתינוק נברי וזרע ליה וליתן ליה לתינוק ישראל אתי למיסרך וליתן ליה לגדול נברי אתי לאיחלופי בישראל מת שלח להו מת לא יתעסקו ביה לא יהודאין ולא ארמאין לא ביום טוב ראשון ולא ביום טוב שני איני והאמר רבי יהודה בר שילת אמר רבי אסי עובדא הוה בבי כנישתא דמעון ביום טוב הסמוך לשבת ולא

ולישלח להו בר"ט. הא לא פריך ליתלח להו כר' יתשיה לתמר מינו מייב עד שיזרע חטה ושעורה וחרגן במפולת יד דשמת הס לא שתלו כשותא בכרמא מהו תלח היכא שעשה כדין מיסור כלתים ג' מינים כתמד ועוד שמת לא ס"ל כר' יתשיה ותע"ג דקי"ל כר' יתשיה נסק"ק דקדושין (דף לט.) ס"ל לא להכריעו [ב][לא] קי"ל כר' יתשיה ותמר נמי בגרכות פרק מי שתתו (דף כב.) נהוג עלמך כתלת סדי כר' תילעי בריתתא הגז כרבי יתשיה בכלתים כר' יהודה בן בתירא בדברי תורה מיהו י"ל שלא היו סנהדרין קן[א] להא קתמר נמי נהוג בריתתא הגז לתמר מינו נוהג תלח בתרן ותפ"ה פליגי עליה לתורתי טוהג בשמעתא להתם וקתמר נמי כרבי תילעי בריתתא הגז לתמר מינו נוהג תלח בתרן ותפ"ה פ' הזהוע (דף קלב.) לתמר רב תסדא תתי טתי בתתא תלח תפריס תתנתא ליהוי בשמתא דת' תלתי ישראל ותמר נמי דרבא קיים לטתמא ותפילו רב נתמן גופיה לתמר נהוג עלמך כתלת סדי תמר תתם דקיים גלימא ות"ת נהי תלח ס"ל כר' יתשיה ת"ש ליתלח להו כרבי יתשיה דכל המיקל בתרן תלכה כמותו בתו"ל וי"ל תלח שיך למימר תכי תלח נמין של מיסור להמתילו מוסבו מין היתר בתרן תלכה כמותו בתו"ל בתלל בדבר שתינו תלוי תלח בזריעה טטה ושעורה וחרגן בתפולת יד בהא לא תמר תלכה כמותו בתו"ל. מ"ר:

רב עמרם חסידא מנגיד עלה רב משרשיא יהיב ליה פרוטה לנברי בו'. קשיא לי אתמי הא אתמרין לעיל דהלכה כר"ט דמיקל בתו"ל ונרין לומר דבמקומם לא היו בני תורה: **וליתן ליה לתינוק ישראל.** לומר רבי שקבלה הוא בידינו שזה המקבל רב אתא בר יעקב וסיינו הא דאמר בעירובין בשילהי בכל מערבין (דף מ: ושם) גבי ברכת זמן על הסוס ביו"ט דמפרש התם דלא לפסבר דהיכי לעשיד בו' ליתניה לתינוק לית הלכתא כרב אתא בר יעקב דלשמא אתי למיסרך ולא מצינו במקום אחר למיסרך ולא אמרינן לתינוק טפי רב אתא בר יעקב מכל שאר אמוראי דהתם ועל הסיא דהתם אומר ר"ת שמותר ליתן לתינוק לשמות כוס של ברכה כי מיקלע מילה ביו"ט ולא חיישינן דילמא אתי למיסרך סיון שתין זה מנהג [בקבוע] ולא דמי לכוס ביו"ט דאי הוו יהבי ליה אתי למיסרך אף כשיהיה גדול סיון שעושין מנהג לשמות בכל שנה ושנה ביו"ט:

יוס

תורה אור השלם

1 שִׁמְעוּ נָא זֹאת רָאשֵׁי בֵּית יַעֲקֹב וּקְצִינֵי בֵּית יִשְׂרָאֵל הַמְתַעֲבִים מִשְׁפָּט וְאֶת כָּל הַיְשָׁרָה יְעַקֵּשׁוּ: בֹּנֶה צִיּוֹן בְּדָמִים וִירוּשָׁלִַם בְּעַוְלָה: רָאשֶׁיהָ בְּשֹׁחַד יִשְׁפֹּטוּ וְכֹהֲנֶיהָ בִּמְחִיר יורו וּנְבִיאֶיהָ בְּכֶסֶף יְקוֹסֵמוּ וְעַל יְיָ יִשָּׁעֲנוּ לֵאמֹר הֲלוֹא יְיָ בְּקִרְבֵּנוּ לֹא תָבוֹא עָלֵינוּ רָעָה: מיכה ג ט-יא

2 לָכֵן בִּגְלַלְכֶם צִיּוֹן שָׂדֶה תֵּחָרֵשׁ וִירוּשָׁלַם עִיִּין תִּהְיֶה וְהַר הַבַּיִת לְבָמוֹת יָעַר: מיכה ג יב

3 וְאָשִׁיבָה יָדִי עָלָיִךְ וְאֶצְרֹף כַּבַּר סִיגָיִךְ וְאָסִירָה כָּל בְּדִילָיִךְ: ישעיהו א כה

4 צִיּוֹן בְּמִשְׁפָּט תִּפָּדֶה וְשָׁבֶיהָ בִּצְדָקָה:

ישעיהו א כז

5 הַסִיר יְיָ מִשְׁפָּטַיִךְ פִּנָּה אֹיְבֵךְ מֶלֶךְ יִשְׂרָאֵל יְיָ בְּקִרְבֵּךְ לֹא תִירְאִי רָע עוֹד: צפניה ג טו

6 שֶׁבֶר יְיָ מַטֵּה רְשָׁעִים שֵׁבֶט מֹשְׁלִים:

ישעיהו יד ה

7 כִּי בְּפִיכֶם נְגֹאָלוּ בְּדָם וְאֶצְבְּעוֹתֵיכֶם בָּעָוֹן שִׂפְתוֹתֵיכֶם דִּבְּרוּ שֶׁקֶר לְשׁוֹנְכֶם עָוְלָה תֶּהְגֶּה:

ישעיהו נט ג

8 בְּרֹכֶת אֲבִיךָ גָּבְרוּ עַל בִּרְכֹת הוֹרַי עַד תַּאֲוַת גִּבְעַת עוֹלָם תִּהְיֶיךָ לִרְאשׁ יוֹסֵף וּלְקָדְקֹד נְזִיר אֶחָיו:

בראשית מט כו

9 וַיַּשְׂא מִשְׁאַת מֵאֵת פָּנָיו אֱלֹהִים וַתֵּרֶב מִשְׂאַת בִּנְיָמִן מִמַּשְׂאֵת כָּלָם חָמֵשׁ יָדוֹת וַיִּשְׁתּוּ וַיִּשְׁכְּרוּ עִמּוֹ:

בראשית מג לד

10 וַיְחַר אַף יְיָ בְּמֹשֶׁה וַיֹּאמֶר הֲלֹא אַהֲרֹן אָחִיךָ הַלֵּוִי יָדַעְתִּי כִּי דַבֵּר יְדַבֵּר הוּא וְגַם הִנֵּה הוּא יֹצֵא לִקְרָאתֶךָ וְרָאֲךָ וְשָׂמַח בְּלִבּוֹ: שמות ד יד

מוסף תוספות

א. שבימי האמוראים אלא דבתר הכי נהוגו כותייהו. תוס' הרמ"ס. ב. דלא מקבלי טומאה. תוס' הרמ"ס. ג. רב אחא בר יעקב דליטבלו. תוס' הרמ"ס.

טז א מיי' פכ"ג מהל' סנהדרין הלכה ט ומנג לשון רז טוש"ע מ"מ סי' ח סעיף כ:

טז ב מיי' פ"י מהל' מתנות עניים הלכה ז סמג עשין קפב טור י"ד סי' רמו:

לעזי רש"י

הומל"ן. כשות.

מוסף רש"י

שנאמר כו' ואצרוף כבור סיגיך. תעבוכת שבך (סנהדרין צה:). **בדיליך.** המוכדלים ליתאי עם (שם). **יהירי.** גסי רוח מישרתל (שם). **אמגושי.** פרסיים מכשפין שמעבדין ישרתל, כמ"ש שבא (ליעל עה.) פלוגתא היכא כמ"ד תמגושי מרבי ותיבא מ"ד גדופי עכו"ם (סנהדרין שם). **גזיפטרי.** סופרים עכו"ם המוכטין את ישרתל במקלות (שם). **בטלי אמגושי דכתיב ואצרוף כבור סגיך.** רבים וגדולים בגשותם, כשתלכוף ותחלקם תזי תסיהה כל בדיליך, תמגושי, הכלים מילשת המקום. סגיך, כמו רב, דתתרגמינן סגי (שם). **הסיר** ה' משפטיך. כמו שופטיך. **פנה אויבך.** גזיפטרי (שם). כל המיקל בארץ הלכה כמותו בתו"ל. לכיון לתיזה מן הסוהה הלך תחר המיקל (ברכות לו.).

רבינו חננאל

וזה שהשיב רב מנשיא לבני בי בשבר, על הכילה ועל הכשות בכרם ועל המת ביו"ט